

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 23 november 1944 kl. 3 em.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1944/45, femte huvudtiteln, punkten 1, dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om provisorisk förstärkning av tilläggspensioner och invalidunderstöd, dels ock i förevarande ämnen väckta motioner.

I propositionen nr 288, vilken hänvisats till statsutskottet, har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkt 1 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 20 oktober 1944) föreslagit riksdagen att till Bidrag till provisorisk förstärkning av tilläggspensioner och invalidunderstöd å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 33 000 000 kronor.

I anledning av nämnda proposition i förevarande del ha inom riksdagen väckts två likalydande, till statsutskottet hänvisade motioner, nämligen nr 351 i första kammaren av herr *Hage m. fl.* och nr 552 i andra kammaren av herr *Andersson i Malmö m. fl.*

Vidare har Kungl. Maj:t genom en den 20 oktober 1944 dagtecknad proposition, nr 297, vilken hänvisats till lagutskott och tilldelats andra lagutskottet, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om provisorisk förstärkning av tilläggspensioner och invalidunderstöd.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Till den, vilken åtnjuter folkpension, vari ingår tilläggspension, eller invalidunderstöd, skall såsom provisorisk förstärkning av tilläggspensionen eller understödet utgå följande belopp, räknat för budgetår, nämligen

till ogift person ävensom till den, vars make fyllt 60 år och	
ej för egen del åtnjuter tilläggspension eller invalid-	
understöd	100 kronor samt
till annan pensions- eller understödstagare	50 » .

Bihang till riksdagens protokoll 1944. 6 saml. 2 avd. Nr 3.

2459 44

Provisorisk förstärkning utgår icke å tilläggspension, där summan av denna och grundpensionen understiger 12 kronor om året, eller å invalidunderstöd som för år icke uppgår till nämnda belopp.

2 §.

Vid bedömande huruvida för visst budgetår rätt till förstärkning föreligger skall avseende fästas allenast vid om tilläggspension eller invalidunderstöd utgår för den månad, varunder förstärkning i allmänhet må tidigast utbetalas.

Förstärkning skall utgå med oavkortat belopp jämväl i fall då tilläggspension eller invalidunderstöd icke utgår under hela budgetåret.

3 §.

Bestämmandet av med vilketdera av de i 1 § angivna belopp förstärkning skall utgå skall ske med hänsyn till förhållandena den 15 i andra månaden före den, under vilken förstärkning i allmänhet må tidigast utbetalas.

Har den som är gift efter den i första stycket angivna tidpunkten kommit i åtnjutande av pension eller understöd, som skulle berättiga till förstärkning för budgetåret, skall sådan förstärkning dock icke utgå, där pensions- eller understödstagarens make för samma budgetår är berättigad till förstärkning med det högre av de i 1 § angivna beloppen.

4 §.

Provisorisk förstärkning utbetalas å den tid och i den ordning Konungen bestämmer.

5 §.

Till kostnaderna för den provisoriska förstärkningen bidraga för varje budgetår

kommuner med belopp motsvarande för ort tillhörande ortsgrupp 1 30,6 procent, för ort tillhörande ortsgrupp 2 23,8 procent och för ort tillhörande ortsgrupp 3 19,6 procent av deras andelar i kostnaderna för tilläggspensioner och invalidunderstöd, vilka utanordnats under det kalenderår, under vilket budgetåret börjar löpa, samt

landsting med belopp motsvarande 26 procent av deras andelar i kostnaderna för tilläggspensioner och invalidunderstöd, vilka utanordnats under nyssnämnda kalenderår.

Återstående kostnad bestrides av staten.

6 §.

Bestämmelserna i lagen om folkpensionering skola, där ej annat följer av vad ovan sägs, i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet beträffande den provisoriska förstärkning som avses i denna lag; dock äger Konungen uppdraga åt pensionsstyrelsen eller med avseende å fall, som beröra även postverket, åt pensionsstyrelsen och generalpoststyrelsen gemensamt att meddela

de närmare föreskrifter, som, utöver vad denna lag innehåller, finnas erforderliga för lagens tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945. Den första utbetalning av provisorisk förstärkning, som sker efter lagens ikraftträdande, skall avse budgetåret 1944/45.

I anledning av propositionen nr 297 hava inom riksdagen väckts tretton motioner, nämligen

inom första kammaren

nr 350 av herr *Hage m. fl.*,

» 355 » herrar *Näsström* och *Edin*,

» 356 » herr *Gustavson m. fl.*,

» 357 » herr *Ericson, Frans*,

» 358 » herr *Linderot* ävensom

inom andra kammaren

nr 550 av herrar *Persson* i *Vinberg* och *Lindqvist*,

» 551 » herr *Andersson* i *Malmö m. fl.*, likalydande med motionen nr 350 i första kammaren,

nr 554 av herr *Johansson* i *Mysinge m. fl.*,

» 555 » herr *Andersson* i *Alfredshem m. fl.*, likalydande med motionen nr 355 i första kammaren,

nr 556 av herr *Hammarlund m. fl.*, likalydande med motionen nr 356 i första kammaren,

nr 557 av herr *Gustafsson* i *Bogla m. fl.*, likalydande med motionen nr 357 i första kammaren,

nr 558 av herr *Jonsson* i *Skutskär* samt

» 559 » herr *Persson* i *Stockholm m. fl.*, likalydande med motionen nr 358 i första kammaren.

Nämnda tretton motioner hava i likhet med propositionen nr 297 hänvisats till lagutskott och tilldelats andra lagutskottet.

Enligt överenskommelse mellan statsutskottet och andra lagutskottet ha propositionen nr 288, såvitt rör punkten 1 under femte huvudtiteln, propositionen nr 297 ävensom ovan antecknade motioner hänskjutits till behandling av sammansatt stats- och andra lagutskott.

I ovannämnda motioner har yrkats

1) i motionerna *I: 350* och *II: 551*, att propositionen nr 297 måtte bifallas med följande ändringar:

»a) Till § 1 i 'Förslag till lag om provisorisk förstärkning av tilläggs-pensioner och invalidunderstöd' fogas efter satsen: 'till annan pensions- och understödstagare 50 kronor' följande tillägg: 'Därutöver utgår som provisorisk förstärkning till samtliga pensionstagare, vilka under december 1944 erhålla dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd, ett engångs-

belopp för nämnda månad av samma storlek som nämnda månads dyrtidstillägg samt

b) Övergångsbestämmelsen om lagens ikraftträdande ändras med hänsyn till vad här ovan föreslagits rörande ändrad lydelse av § 1. »;

2) i motionerna *I: 351* och *II: 552* — under hänvisning till vad som anförts i motionerna *I: 350* och *II: 551* — »att riksdagen måtte, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 288, till Bidrag till provisorisk förstärkning av tilläggs pensioner och invalidunderstöd för budgetåret 1944/45 anvisa ett från 33 till 44 miljoner höjt förslagsanslag »;

3) i motionerna *I: 355* och *II: 555*, att riksdagen vid behandling av proposition nr 297 måtte besluta,

»att första paragrafen i förslag till lag om provisorisk förstärkning av tilläggs pensioner och invalidunderstöd får följande lydelse:

Till den, — — —, nämligen
till ogift person ävensom till den, vars make ej för egen del åtnjuter
tilläggs pension eller invalidunderstöd 100 kronor
samt till annan pensions- eller understödstagare 50 » .
Provisorisk förstärkning — — — »;

4) i motionerna *I: 356* och *II: 556*,

att det framlagda lagförslaget måtte ändras på så sätt

»att i 1 § bestämmelse införes avseende förstärkning av tilläggs pension åt sådan pensionstagare inom lägsta (1:a) ortsgruppen utgående med motsvarande förhöjt belopp, varigenom likställighet i fråga om sammanlagda summan av tilläggs pension och provisorisk förstärkning erhålles med tilläggs pensionstagare i motsvarande ställning tillhörande ortsgrupp 2, samt

att i § 5 det tredje momentet, vari grunder angivas för landstingens bidrag till den provisoriska förstärkningen av tilläggs pensioner och invalidunderstöd, måtte utgå ur paragrafen, och även denna del av kostnaden betalas av staten »;

samt att 1 och 5 §§ i förslaget med anledning av vad sålunda hemställts erhålla följande lydelse:

1 §.

Till — — — 100 kronor samt
till annan pensions- eller understödstagare 50 kronor
dock att förstärkning av tilläggs pension åt sådan pensionstagare tillhörande ortsgrupp 1 enligt lag den 23 april 1937 (nr 163) skall utgå med motsvarande förhöjt belopp varigenom likställighet i fråga om sammanlagda summan av tilläggs pension och provisorisk förstärkning erhålles med tilläggs pensions tagare i motsvarande ställning tillhörande ortsgrupp 2 enligt samma lag.
Provisorisk — — — belopp.

5 §.

Till — — — löpa.
Återstående — — — staten.
— — — budgetåret 1944/45;

5) i motionerna *I: 357* och *II: 557*,

»att § 1 i förslag till lag om provisorisk förstärkning av tilläggspensioner och invalidunderstöd erhåller följande lydelse:

Till den, vilken åtnjuter folkpension, vari ingår tilläggspension, eller invalidunderstöd, skall såsom provisorisk förstärkning av tilläggspensionen eller understödet utgå följande belopp, räknat för budgetår, nämligen

till ogift person ävensom till den, vars make fyllt 55 år och ej för egen del åtnjuter tilläggspension eller invalid- understöd	100 kronor samt
till annan pensions- eller understödstagare	50 »

Provisorisk förstärkning utgår icke å tilläggspension, där summan av denna och grundpensionen understiger 12 kronor om året, eller å invalidunderstöd som för år icke uppgår till nämnda belopp;

samt att riksdagen beslutar uttala sin anslutning till principen om mera tillfredsställande bestämmelser om tilläggspension för makar, som befinna sig i olika åldrar»;

6) i motionerna *I: 358* och *II: 559*,

»att riksdagen, under förklaring att den inte kunnat antaga Kungl. Maj:ts proposition nr 297 oförändrad, måtte besluta

dels antaga nedanstående förslag till

LAG

om provisorisk förstärkning av tilläggspensioner och invalidunderstöd.
Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Till den, vilken åtnjuter folkpension, vari ingår tilläggspension, eller invalidunderstöd, skall såsom provisorisk förstärkning av tilläggspensionen eller understödet utgå, räknat för budgetår, tre månadstillägg vardera motsvarande folkpensionens eller invalidunderstödet månadsbelopp jämte fyra månadstillägg om vardera 35 kronor.

Den, vars make fyllt 60 år och ej för egen del åtnjuter tilläggspension eller invalidunderstöd, erhåller samma förmån för makens räkning.

Provisorisk förstärkning utgår icke å tilläggspension, där summan av denna och grundpensionen understiger 12 kronor om året, eller å invalidunderstöd som för år icke uppgår till nämnda belopp.

2 §.

Vid bedömande huruvida för visst budgetår rätt till förstärkning föreligger skall avseende fästas allenast vid om tilläggspension eller invalidunderstöd utgår för den månad, varunder förstärkning i allmänhet må tidigast utbetalas.

Förstärkning skall utgå med oavkortat belopp jämväl i fall då tilläggspension eller invalidunderstöd icke utgår under hela budgetåret.

3 §.

Provisorisk förstärkning utbetalas månadsvis under de månader, då dyrtidstillägg icke utgår. Det ankommer på Konungen att beträffande utbeta-

landet bestämma den inbördes fördelningen mellan de procentuella och fasta månadstilläggen.

4 §.

Till kostnaderna för den provisoriska förstärkningen bidraga för varje budgetår

kommuner med belopp motsvarande för ort tillhörande ortsgrupp 1 30,6 procent och för ort tillhörande ortsgrupp 2 23,8 procent och för ort tillhörande ortsgrupp 3 19,6 procent av deras andelar i kostnaderna för tilläggs-pensioner och invalidunderstöd, vilka utanordnats under det kalenderår, under vilket budgetåret börjar löpa, samt

landsting med belopp motsvarande 26 procent av deras andelar i kostnaderna för tilläggs-pensioner och invalidunderstöd, vilka utanordnats under nyssnämnda kalenderår.

Återstående kostnad bestrides av staten.

5 §.

Bestämmelserna i lagen om folkpensionering skola, där ej annat följer av vad ovan sägs, i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet beträffande den provisoriska förstärkning som avses i denna lag; dock äger Konungen uppdraga åt pensionsstyrelsen eller med avseende å fall, som beröra även postverket, åt pensionsstyrelsen och generalpoststyrelsen gemensamt att meddela de närmare föreskrifter, som, utöver vad denna lag innehåller, finnas erforderliga för lagens tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

dels att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att den av finansministern förebådade utredningen rörande sådana bestämmelser varigenom pensionsförbättringar skulle utgå i sådan utsträckning, att pensionärer med egen inkomst icke skulle komma i sämre ekonomisk ställning än pensionärer, vilkas egna inkomster uppginge till lägre belopp, måtte utföras så skyndsamt, att förslag i frågan kan föreläggas riksdagen omedelbart vid dess början nästa år»;

7) i motionen *II: 550*, att lagförslaget måtte ändras så »att det högre beloppet (100 kronor) måtte tillerkännas pensionär, vars make ej för egen del uppbär tilläggs-pension och makarnas gemensamma inkomster understiga 1 000 kronor per år»;

8) i motionen *II: 554*, »att riksdagen vid antagande av lag om provisorisk förstärkning av tilläggs-pensioner och invalidunderstöd för sin del måtte besluta,

dels att landsting icke skola bidraga till kostnaderna för nämnda förstärkning, och

dels att kommuner skola bidraga till dessa kostnader med belopp, motsvarande 20 procent av deras andelar i kostnaderna för tilläggs-pensioner och invalidunderstöd, vilka utanordnats under det kalenderår, under vilket budgetåret börjar löpa»;

9) i motionen II: 558, »att riksdagen måtte besluta den ändringen i Kungl. Maj:ts proposition nr 297 att, där i § 1 lagförslaget nämnt understöd av 100 kronor börjat utgå, skall detta vid den pensionsberättigade makens dödsfall fortsätta att utgå, även om den efterlevande ej uppnått den ålder eller det försämrade hälsotillstånd, då pensionsrätt eller rätt till invalid-understöd inträder.»

Beträffande de skäl, som utöver vad nedan angivits åberopats till stöd för det genom propositionen nr 297 framlagda förslaget, ävensom i fråga om de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till propositionen och motionerna.

Till utskottet har inkommit en skriftlig framställning från Folkpensionärernas förening i Stockholm.

Inledning.

Sedan riksdagen i skrivelse den 29 mars 1944, nr 178, hemställt om framläggande snarast möjligt av förslag till en allmän förbättring av nu utgående folkpensioner och invalidunderstöd, uppdrog Kungl. Maj:t den 28 april 1944 åt socialvårdskommittén att skyndsammast inkomma med förslag till provisoriska åtgärder till ökning av de folkpensioner, som uppenbarligen vore otillfredsställande, varvid borde beaktas, att förslagen icke borde föregripa eller försena en definitiv reformering av folkpensionerna.

Till fullgörande av nämnda uppdrag har *socialvårdskommittén* i skrivelse den 29 juni 1944 föreslagit, att provisoriska tillägg till tilläggspensionerna och invalidunderstöden skulle under budgetåren 1944/45 och 1945/46 utgivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad av kommittén i skrivelsen förordats.

Över socialvårdskommitténs förslag ha, efter remiss, yttranden avgivits av pensionsstyrelsen, socialstyrelsen, statskontoret, svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund, svenska landstingsförbundet och svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet.

Socialvårdskommitténs förslag.

Allmänna synpunkter.

Socialvårdskommittén framhåller till en början, att det kommittén lämnade uppdraget icke torde avse att lämna folkpensionärerna dyrtidskompensation. Enligt den undersökning rörande tilläggspensionärernas ekonomiska förhållanden hösten 1943, som utförts av socialstyrelsen, vore nämligen de nu utgående dyrtidstilläggen i nämnda avseende tillfyllest. Uppdraget torde enligt kommitténs mening i stället avse att framlägga förslag till en verklig förbättring av provisorisk natur av de folkpensioner, som uppenbarligen vore otillfredsställande.

Enighet torde enligt kommitténs mening råda därom att folkpensionerna i möjligaste mån borde uppbibras till sådan storlek, att folkpensionärerna

endast i undantagsfall skulle behöva söka hjälp hos fattigvården. En sådan utveckling av folkpensioneringen stode också i samklang med de för socialvårdskommitténs utredningsarbete givna direktiven. Den rationalisering av socialvården, som det ålåg kommittén att söka åstadkomma, måste sålunda i fråga om förhållandet mellan folkpensioneringen och fattigvården syfta till att fattigvård icke skulle annat än undantagsvis utgå till de kategorier, som omfattades av pensioneringen. En sådan rationalisering kunde komma att allvarligt försvåras, om de belopp, som tilläggs pensionärerna sammanlagt erhöles från folkpensioneringen och i form av fattigvård eller kommunala pensionstillskott, å vissa orter skulle överstiga de förmåner, som vore möjliga att utgiva inom en reformerad folkpensionering. Det vore därför av vikt, att en provisorisk förbättring av folkpensionerna icke ledde till en höjning av de kommunalt understödda tilläggs pensionärernas försörjningsstandard i sådana kommuner, där nu utgående folkpension tillsammans med fattigvårdsunderstöd eller kommunalt pensionstillskott kunde anses utgöra ett väl avvägt försörjningsbidrag. I de kommuner, där försörjningsstandarden vore av nu nämnd beskaffenhet, borde därför ökning av folkpensionerna leda till en motsvarande minskning av de understöd, som utginge i form av fattigvård eller pensionstillskott. Kommittén anser dock, att inom vissa kommuner iakttagits så stor återhållsamhet vid beviljandet av fattigvårdsunderstöd till folkpensionärer, att en pensionsförbättring icke skäligen borde medföra nedsättning av förut utgående understöd eller endast föranleda nedsättning med en mindre del av den beviljade pensionsförbättringens belopp.

Om varje enskild pensionärs förhållanden skulle göras till föremål för granskning, kunde förbättringen i fråga om pensionsgrunderna först efter relativt lång tid komma pensionärerna till godo. En provisorisk pensionsförbättring måste därför utformas efter mycket enkla linjer, om den skulle komma pensionärerna till godo utan dröjsmål. Det kunde därvid enligt kommitténs mening icke undvikas, att i vissa fall pensionärer, vilka icke vore i större behov av förbättrad pension, komme i åtnjutande av förbättringen, under det att andra, som skulle ha behövt en ännu större förbättring, icke kunde erhålla tillfredsställande hjälp.

Socialvårdskommittén övergår därefter till att behandla den inverkan på folkpensionärernas försörjningsläge som sättet för bostadsfrågans ordnande utövar. Här om yttrar kommittén:

Erfarenheten utvisar, att skillnaden i försörjningsläge mellan olika folkpensionärer i väsentlig mån är beroende av huru pensionärerna ha sin bostadsfråga ordnad. Inom samma ortsgrupp och även inom samma kommun äro pensionärer, som åtnjuta fri bostad eller som äro intagna å anstalt eller stiftelse, i regel i ett betydligt bättre läge än de, som måste hyra bostad eller som ha att dragas med stora ränteutgifter för egen bostadsfastighet. Skillnaden mellan de olika ortsgrupperna i fråga om levnadskostnader torde också, såvitt angår folkpensionärerna, i väsentlig mån bero av bostadskostnadernas höjd å de olika orterna. Härvid inverkar även, att pensionärerna i storstäderna torde i långt större utsträckning vara hänvisade att hyra bostäder än vad fallet är med pensionärerna å landsbygden. Bostadskostnaden är vidare i allmänhet relativt sett mera tyngande för de ensamboende än för dem, som bo tillsammans med en eller flera andra personer. — — —

Skäl tala för att redan en provisorisk pensionsförbättring skulle få formen av bostadsbidrag till dem, som ha särskilt höga bostadskostnader, relativt sett. Kommittén har emellertid funnit det av tekniska och andra skäl omöjligt att såsom ett provisorium införa sådana bostadsbidrag. Med den organisation av folkpensioneringen, som nu finnes, är det nämligen icke möjligt att bygga bostadsbidragen på de aktuella bostadskostnaderna i varje särskilt fall. Även om så hade varit förhållandet, skulle för övrigt en sådan metod sannolikt leda till otillfredsställande resultat, i det att personer, som nu åtnjuta fri bostad eller billig bostad genom tillmötesgående från anhöriga, f. d. arbetsgivare eller andra, sannolikt skulle gå miste om denna förmån. Det bereder slutligen stora svårigheter att på ett tillfredsställande sätt angiva vilken standard å bostaden, som skall kunna anses skälig i olika fall.

Emellertid torde med visst fog kunna göras gällande, att de allra flesta folkpensionärer, utom de som bo i pensionärs- och ålderdomshem samt möjligen de som bo hos anhöriga, ha en lägre bostadsstandard än som kan anses önskvärd. I många fall åtgår också, trots nämnda förhållande, en oproportionerligt stor del av pensionärens sammanlagda inkomster till bostadsutgifternas täckande. — — — Med hänsyn till vad nu anförts synas skäl föreligga att provisoriskt i någon mån höja samtliga tilläggspensionärens pensionsförmåner, därvid höjningen bör betraktas såsom ett bostadsbidrag. Kommittén utgår ifrån att, om en sådan generell pensionsförhöjning kommer till stånd, densamma framdeles skall kunna, därest så prövas lämpligt, ersättas med ett eventuellt särskilt bostadsbidrag. Under denna förutsättning anser kommittén, att en provisorisk förbättring av tilläggspensionerna av den storlek, som kommittén i det följande förordar, icke behöver föregripa kommitténs fortsatta arbete i fråga om folkpensioneringens reformering.

Även andra utgifter än bostadskostnaden torde enligt socialvårdskommitténs mening vara högre för de ensamboende än för övriga. Detta gällde särskilt utgifterna för bränsle, lyse och renhållning men i någon mån även livsmedelskostnaderna. Vid en revision av folkpensioneringen borde därför övervägas, om icke pensionsbeloppen i allmänhet borde relativt sett vara högre för ensamstående än för äkta makar. Denna synpunkt borde beaktas även vid genomförandet av den provisoriska förbättring, varom nu vore fråga.

Ifråga om konstruktionen av pensionsförbättringarna såsom fixa eller procentuella tillägg framhåller kommittén, att fixa tillägg vore behäftade med den olägenheten att en person, vars egna inkomster medgäve utgivandet av en obetydlig tilläggspension, tack vare tilläggen komme upp i högre sammanlagd inkomst än en person, vars egna inkomster något överstege inkomstgränsen för rätt till tilläggspension. Även procentuella tillägg vore i någon mån behäftade med nämnda olägenhet, därest tilläggen, såsom fallet vore i fråga om dyrtidstilläggen, beräknades jämväl å grundpensionerna. Försiktighet borde därför iakttagas vid bestämmandet av storleken av de provisoriska tilläggen. I fråga om de procentuella tilläggen borde beaktas, att dylika tillägg till dem, som uppbure högsta möjliga tilläggspension, bleve högre inom dyrorterna än inom lägsta ortgruppen. De fixa tilläggen å andra sidan bleve lika höga för dem, som hade relativt stora egna inkomster, som för dem, vilka hade lägre eller inga sådana inkomster.

Vidare framhåller kommittén, att vid bestämmandet av de provisoriska till-

läggens storlek tillbörlig hänsyn givetvis också måste tagas till kostnadsfrågan.

Av särskild vikt vore slutligen, att arbetet med folkpensioneringens reformering icke genom tilläggen försvårades.

**Alternativa förslag till genomförande av
provisoriska pensionsförbättringar.**

Inom socialvårdskommittén ha diskuterats två alternativ i fråga om den närmare utformningen av en provisorisk förbättring av folkpensionerna.

Det ena alternativet innebär, att till alla tilläggspensionärer skulle utbetalas ett tillägg lika stort som en månads pension, ett procentuellt månadstillägg, varjämte till de ogifta tilläggspensionärerna skulle utgå ett ytterligare tillägg om 50 å 70 kronor.

Enligt det andra alternativet skulle alla ogifta tilläggspensionärer erhålla ett provisoriskt tilläggsbelopp av 100 kronor och makar, som båda uppbure tilläggspension, tillsammans ett lika stort belopp.

För egen del uttalar kommittén, att det andra alternativet syntes mest tilltalande med hänsyn till att enligt detsamma äkta makar tillsammans erhöles exakt lika stor pensionsförbättring som en ensamstående, eller med andra ord att man i princip gjorde förbättringen lika stor för varje hushåll. Enligt detta alternativ förändrades icke heller skillnaden mellan pensionerna i de olika ortsgrupperna. Det kunde enligt kommitténs mening också anses vara fördelaktigt, att beloppet av det provisoriska tillägget icke överensstämde med månadsbeloppet av de nu utgående dyrtidstilläggen, enär allmänheten eljest kunde bibringas den uppfattningen att fråga vore om dyrtidstillägg. Kommittén förordar därför det andra alternativet.

**Den närmare utformningen av det av
kommittén förordade alternativet.**

Kommittén framhåller, att i fråga om de av äkta makar bestående hushåll, där endast den ena maken uppbure tilläggspension eller invalidunderstöd, komme den provisoriska förbättringen, därest någon särbestämmelse icke infördes, att stanna vid 50 kronor, och det åsyftade målet att varje hushåll skulle erhålla lika stort belopp komme ej att nås. Om den icke pensionsberättigade maken hade normal förvärvsförmåga, torde enligt kommitténs mening anledning saknas att utgiva högre pensionsförbättring än den nyss nämnda. Kunde det däremot antagas, att den icke pensionsberättigade makens förvärvsförmåga vore nedsatt, torde det kunna anses skäligt att makarnas hushåll erhöles den förbättring, som i princip skulle tillkomma varje tilläggspensionärshushåll, eller med andra ord att den till tilläggspension berättigade maken erhöles lika stor pensionsförbättring som en ogift tilläggspensionär. Med hänsyn till att man vid genomförandet av en provisorisk förbättring måste tillämpa schematiska bestämmelser syntes det kommittén lämpligt, att såsom förutsättning för att förbättringen i ifrågavarande fall skulle utgå med det högre beloppet föreskriva, att den icke pensionsberättigade maken uppnått 60 års ålder. Kommittén föreslog därför, att med ogift tilläggspensio-

när skulle jämföras gifte sådan, om maken ej hade tilläggspension och uppnått 60 års ålder. Det påpekas av kommittén, att detta förslag endast utgjorde en konsekvens av den principiella utformningen av kommitténs förslag och icke finge betraktas som ett ställningstagande från kommitténs sida i fråga om folkpensioneringens framtida anordnande.

I fråga om sättet för utbetalning av den provisoriska pensionsförbättringen förordar kommittén, att utbetalningarna ske genom postverkets försorg enligt ungefär samma grunder som tillämpats i fråga om dyrtidstilläggen å folkpensionerna. Kommittén upplyser, att den samrått med generalpoststyrelsen, därvid det konstaterats, att postverket under vissa förutsättningar skulle kunna åtaga sig att verkställa utbetalningarna. Rörande det tekniska förfarandet härvidlag yttrar kommittén:

Under budgetåret 1944/45 skola dyrtidstillägg å folkpensionerna utbetalas i augusti, oktober och december månader 1944 samt februari och maj månader 1945. Under de månader, som närmast föregå nämnda månader skall påstämpling ske å kvittenserna för de förstnämnda månaderna. Med hänsyn bland annat till det arbete, som är förenat med såväl påstämplingen som utbetalningen, torde det icke låta sig göra att under sista hälften av nämnda budgetår genom postverket verkställa utbetalning av provisorisk pensionsförbättring under någon annan månad än april månad 1945. Förutsättningen för att detta skall vara möjligt är, att vissa förberedande arbeten kunna vara verkställda redan före mitten av februari månad 1945.

I samband med utbetalningarna av tilläggspensionerna för februari månad 1945 skulle pensionärerna sålunda tillställas ett kort, innehållande vissa upplysningar om den provisoriska pensionsförbättringen. Å nämnda kort skall jämväl finnas tryckt ett formulär till intyg, att vederbörande vore ogift viss dag, förlagsvis den 15 februari 1945. Ogift pensionär skulle ha att hos pastorsämbete eller kommunal myndighet begära ifyllande av intygsformuläret, därvid myndigheten skulle ha att ifylla såväl pensionsbrevsnummer som pensionärens namn och adress. Kortet skulle, sedan intygsmeningen ifyllts, avlämnas till postverket vid pensionsutbetalningen i mars månad 1945. Efter granskning hos generalpoststyrelsens pensionsavdelning skulle utbetalning av det särskilda tillägget till de ogifta tilläggspensionärerna ske från nämnda avdelning över postgiro medelst utbetalningskort å sådan tid, att utbetalningarna å postanstalterna skulle kunna äga rum den 15 april 1945.

Utbetalningen av det alla tilläggspensionärer tillkommande provisoriska tillägget skulle tillgå på sådant sätt, att samtliga kvittenser för april månad beträffande folkpensioner, vilka äro förenade med dyrtidstillägg, skulle under mars månad 1945 påstämplas en särskild kvittomening avseende sagda förbättringsbelopp. Detta skulle därefter mot undertecknad kvittomening i vanlig ordning utbetalas samtidigt med folkpensionen för april månad.

I redovisningshänseende skulle med den provisoriska pensionsförbättringen förfaras på samma sätt som med dyrtidstilläggen.

Generalpoststyrelsen har beräknat ersättningen till postverket för dess bestyr med utbetalningen av den föreslagna pensionsförbättringen till 200 000 kronor.

Såsom tidigare framhållits borde gifte tilläggspensionär jämföras med ogift sådan, därest hans make (maka) uppnått 60 års ålder och icke åtnjöte folkpension. Utbetalning till sådan gifte folkpensionär, som nu sagts, av den särskilda pensionsförbättring, som skulle tillkomma de ogifta, kan tydligen icke verkställas genom postverkets försorg, enär postverket icke äger kännedom

om makens ålder och pensionsförhållanden. Kommittén har därför tänkt sig, att dessa pensionärer, vilka beräknas vara omkring 30 000, skulle ha att göra särskild framställning hos pensionsstyrelsen om förbättringens utfående. Sådan framställning skulle kunna göras på en enkel ansökningsblankett, å vilken intyg från pastorsämbete angående makarna skulle tecknas. Blanketten borde kunna ingivas antingen till pensionsnämndens ordförande eller direkt till pensionsstyrelsen. Sagda styrelse skulle därefter ha att utbetala det pensionären tillkommande beloppet över postgiro.

Under budgetåret 1945/46 bör den provisoriska pensionsförbättringen utbetalas i december 1945. I sådant syfte bör utbetalningen av dyrtidstilläggen å folkpensionerna för nämnda år förskjutas att ske i augusti, oktober, februari, april och juni månader.

Kostnaderna för förslagets genomförande.

Kommittén omnämner, att de sammanlagda kostnaderna för det av kommittén förordade alternativet kunde beräknas till omkring 41,25 miljoner kronor. Under förutsättning att kommunerna och landstingen skulle bestrida kostnaderna för pensionsförbättringen efter motsvarande grunder som kostnaderna för de nu utgående tilläggpensionerna, kunde statens utgifter enligt nämnda alternativ beräknas till 33 miljoner kronor.

Beträffande innehållet i de yttranden, som avgivits över socialvårdskommitténs förslag, får utskottet hänvisa till s. 15—19 i propositionen nr 297.

Departementschefen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har i propositionen nr 297 anfört:

»Att få till stånd en förbättring av de enligt folkpensioneringslagen utgående förmånerna har länge utgjort ett av de mera angelägna socialpolitiska önskemålen. Samtidigt har det emellertid syntts naturligt att avvakta den allmänna översyn av folkpensioneringen, som ingår såsom ett led i det av socialvårdskommittén bedrivna utredningsarbetet samt därpå grundade reformförslag. Beaktande måste nämligen skänkas den synpunkten att genomförandet av temporära åtgärder kan komma att begränsa rörelsefriheten vid den definitiva folkpensioneringsreformen. Denna synpunkt kan dock icke ensam vara utslagsgivande i en fråga av så omedelbar betydelse för stora befolkningslager som förevarande. Då därtill kommer att det måste beräknas dröja ännu åtskilliga år innan en på grundval av socialvårdskommitténs utredningsarbete byggd definitiv folkpensioneringsreform kan börja tillämpas, har det syntts mig nödvändigt att låta undersöka förutsättningarna för genomförandet av provisoriska åtgärder. Samma mening har också kommit till uttryck i den skrivelse av årets riksdag, vari hemställts om framläggande snarast möjligt av förslag till en allmän förbättring av nu utgående folkpensioner och invalidunderstöd. Genom att utredningsarbetet anförtratts åt socialvårdskommittén torde i särskild grad ha vunnits garanti för att sammanhanget med den definitiva folkpensioneringsreformen blivit beaktat.

Socialvårdskommittén har vid framläggandet av sitt förslag fäst särskild vikt vid bostadskostnadernas inverkan på folkpensionärernas försörjningsläge. Då bostadskostnaden relativt sett är mera betungande för ensamboende än för andra folkpensionärer och då en provisorisk reform med nödvändighet måste ske efter synnerligen enkla linjer, har socialvårdskommittén letts fram till tanken att lika stort belopp borde såsom provisorisk förbättring tillkomma varje folkpensionärshushåll. Innebörden av kommitténs förslag till förverkligande av denna tanke är, såsom av den i det föregående lämnade redogörelsen framgår, att ogifta tilläggspensionärer skulle erhålla ett belopp av 100 kronor, medan till gifta tilläggspensionärer skulle utgå allenast 50 kronor. Ha makar båda tilläggspension, skulle de alltså sammanlagt erhålla lika mycket som en ogift tilläggspensionär. Emellertid skulle i så fall, därest endast den ene av makarna hade tilläggspension, till hushållet utgå allenast 50 kronor såsom provisorisk förbättring även då den andre maken icke kunde i nämnvärd grad bidraga till familjens uppehälle. Med hänsyn härtill och då en individuell prövning av försörjningsförmågan av förut angivna skäl är utesluten i förevarande sammanhang, har socialvårdskommittén, till undvikande av berörda olägenhet, kompletterat förslaget såtillvida att om den av makarna, som ej uppbär tilläggspension, fyllt 60 år, den pensionsberättigade maken skulle erhålla 100 kronor i provisorisk förbättring; till grund för vad sålunda föreslagits ligger det antagandet, att arbetsförmågan vid 60-årsåldern genomsnittligt sett väsentligt nedgår.

Det är givet att det ur skilda synpunkter kan riktas invändningar mot socialvårdskommitténs förslag. Sålunda finnes skäl att överväga, huruvida det icke vore möjligt att mildra den olägenheten av förslaget att den, som på grund av egen inkomst nått och jämnt utestänges från tilläggspension, genom förslaget kommer i en avgjort försämrad ställning i förhållande till den, vilken har en något lägre egen inkomst och på grund därav är berättigad till tilläggspension. Förhållandet har åskådliggjorts bland annat i den förut återgivna sammanställning, som ingår i det av svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet avgivna remissyttrandet. Ett eliminerande av nämnda olägenhet kan emellertid icke ske medelst administrativt lika enkla regler som de äro, vilka utmärka socialvårdskommitténs förslag. Ej heller kan en dylik åtgärd vidtagas utan närmare utredning om de tekniska möjligheterna därför. Verkställdes en dylik utredning före framläggandet av nu ifrågasvarande förslag, skulle därav följa ett uppskov med den första utbetalningen av provisoriska förbättringar. Med hänsyn till angelägenheten av en förbättring av tilläggspensionärernas standard kan jag icke förorda något dylikt uppskov. Jag är därför beredd att godtaga socialvårdskommitténs förslag i trots av de verkningar det medför i nu nämnda avseende. Samtidigt är det emellertid min avsikt att föreslå, att åt socialvårdskommittén uppdrages att verkställa utredning rörande möjligheterna att komplettera det nu föreliggande förslaget med bestämmelser, varigenom pensionsförbättringar skulle utgå i sådan utsträckning att pensionärer med egen inkomst icke skulle komma

i sämre ekonomisk ställning än pensionärer, vilkas egna inkomster uppginge till lägre belopp. Om sådana möjligheter visa sig förefinnas, bör förslag i ämnet kunna föreläggas nästkommande års riksdag och medel anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Såsom en förtjänst hos socialvårdskommitténs förslag måste enligt min mening betecknas, att de ensamstående folkpensionärerna, vilka måste anses intaga en missgynnad ställning i det nuvarande folkpensioneringssystemet, få den relativt sett största förbättringen. Väl kan invändas att de föreslagna beloppen äro av alltför blygsam storlek, särskilt i betraktande av önskvärdheten av en avveckling snarast möjligt av systemet med fattigvårdsunderstöd såsom komplement till folkpensionerna. Det synes mig dock icke tillrådligt att på den föreliggande utredningen tillgodose andra än de mest trängande behoven. Mera vittsyftande förslag torde därför böra anstå i avvaktan på den definitiva folkpensioneringsreformen.

I detta sammanhang torde något böra beröras vilken inverkan förslaget bör få på de kommunala fattigvårdsunderstöden. Socialvårdskommittén yttrar härom, att en provisorisk förbättring av folkpensionerna ej bör leda till en höjning av de kommunalt understödda tilläggspensionärernas försörjningsstandard i sådana kommuner, där nu utgående folkpension tillsammans med fattigvårdsunderstöd eller kommunalt pensionstillskott kan anses utgöra ett väl avvägt försörjningsbidrag. Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet uttalar, att pensionstagare, som erhålla fattigvårdsunderstöd, böra vidkännas minskning i detta understöd, såsom regel med ett belopp, som motsvarar den provisoriska förbättringens hela belopp. I anledning av dessa uttalanden anser jag mig böra framhålla, att stor försiktighet bör iakttagas vid de omprövningar av fattigvårdsunderstöden, som kunna komma att vidtagas i anledning av tillkomsten av provisoriska förbättringar å tilläggspensionerna. Huvudmotivet för den provisoriska förstärkningen är ju, att folkpensionärernas standard i alltför många fall är för låg. En rigorös tillämpning av den principen att fattigvårdsunderstöden skola minskas skulle leda till att pensionärer utan fattigvårdsunderstöd, d. v. s. i regel pensionärer med egen inkomst eller eljest i en relativt bättre ekonomisk ställning, skulle få sin standard höjd genom den provisoriska förstärkningen, medan de sämst ställda pensionärernas standard skulle bli oförändrad. Härtill kommer att önskemålet om provisorisk förstärkning av folkpensionerna ju icke aktualiserats av något behov att nedbringa kommunernas fattigvårdskostnader. Den definitiva reform av folkpensioneringen, varom förut varit tal, måste förutsättas få till resultat en höjning av folkpensionerna till sådan nivå att kombinationen mellan folkpensioner och fattigvård behöver tillgripas endast för avhjälpan av tillfälliga behov eller eljest i fall av ren undantagskaraktär. Då nämnda reform trätt i tillämpning, måste givetvis en generell omprövning ske av samtliga till tilläggspensionärer utgående kommunala understöd.

Socialvårdskommitténs förslag att de provisoriska förbättringarna skola fördelas mellan staten, kommunerna och landstingen har ej mött gensaga i yttrandena i annan mån än att svenska landstingsförbundet uttalat vissa be-

tänkligheter däremot, såvitt angår skyldigheten för landstingen att deltaga i kostnaderna. Den omständigheten att landstingen numera allenast övergångsvis deltaga i kostnaderna för själva tilläggspensionerna bör dock icke föranleda till att de alls icke deltaga i kostnaderna för de provisoriska förstärkningarna av dessa äldre tilläggspensioner, utan bör i princip samma fördelningsgrund tillämpas som i fråga om dyrtidstilläggen å folkpensionerna.»

Efter en närmare redogörelse för de i 1—3 §§ i lagförslaget upptagna bestämmelserna fortsätter departementschefen:

»Enligt 4 § utbetalas provisorisk förstärkning å den tid och i den ordning Konungen bestämmer. Vad tiden för utbetalningen angår förutsättes i socialvårdskommitténs framställning att i samband med utbetalningen viss månad — för innevarande budgetår april månad — av tilläggspension, skulle till samtliga tilläggspensionärer utbetalas ett belopp av 50 kronor. Det belopp å ytterligare 50 kronor, som skulle tillkomma ogifta tilläggspensionärer, skulle, sedan intyg om deras civilstånd avlämnats i samband med pensionsutbetalningen för månaden näst före utbetalningsmånaden — för innevarande budgetår alltså mars månad — utbetalas från generalpoststyrelsens pensionsavdelning över postgiro å sådan tid, att beloppet kunde utkvitteras av vederbörande samma dag som förstärkningen i övrigt kunde lyftas. Vad däremot angår de gifta tilläggspensionärer, som vore jämställda med ogifta pensionärer, skulle förstärkningen, i den mån den överstege vad som tillkomme övriga gifta tilläggspensionärer, utbetalas till dem av pensionsstyrelsen först efter särskild framställning, som skulle ingivas antingen till styrelsen eller till pensionsnämndens ordförande.

Socialvårdskommitténs förslag att utbetalningen för innevarande budgetår skulle ske under april månad har tillkommit efter samråd med generalpoststyrelsen. Då det särskilt med hänsyn till pensionärernas bränslekostnader under vintermånaderna vore värdefullt om utbetalningen för innevarande budgetår kunde ske tidigare än under april månad, har jag under hand låtit ytterligare undersöka förutsättningarna härför. Jag har därvid kommit till den uppfattningen att det skulle låta sig göra att flytta utbetalningstiden till mars månad. Det synes mig vidare som om det skulle vara till fördel för pensionstagarna, om de gifta tilläggspensionärer, som äro berättigade till det högre förstärkningsbeloppet, kunde hänvisas att, i likhet med de ogifta tilläggspensionärerna, avhämta intygsblanketter å postkontoren, varefter desamma kunde återlämnas dit, försedda med uppgifter om makens ålder. De tekniska möjligheterna till en sådan modifiering av det av socialvårdskommittén skisserade förfarandet synas förefinnas.

5 § i lagförslaget innehåller bestämmelserna om kommunernas och landstingens skyldighet att deltaga i kostnaderna för de provisoriska förstärkningarna. För att förenkla uträkningarna av kommun- och landstingsandelarna har inom pensionsstyrelsen företagits en undersökning av de provisoriska förstärkningarnas genomsnittliga belopp inom de olika ortsgrupperna, uttryckt i procent av tilläggspensionsbeloppen. På grundval av denna undersökning, vilken omfattat var tjugonde pensionstagare med tilläggspension eller invalid-

understöd, har en genomsnittsbereäkning kunnat ske av den ökning av kommunernas och landstingens nuvarande andelar i tilläggspensionerna, som bör ske i anledning av tillkomsten av de provisoriska förstärkningarna. Någon anledning till erinran mot beräkningarna synes ej föreligga. För att ej alltför lång tid skall behöva förflyta innan storleken av kommun- och landstingsandelarna kan fastställas har i lagförslaget föreskrivits att till grund för andelsberäkningen skola ligga förhållandena under allenast det första av de båda kalenderår, som infalla under budgetåret.

I den mån ej särskilda föreskrifter lämnas i den nu föreslagna lagen skola, enligt 6 §, bestämmelserna i lagen om folkpensionering i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Konungen skall emellertid äga uppdraga åt pensionsstyrelsen eller med avseende å fall, som beröra även postverket, åt pensionsstyrelsen och generalpoststyrelsen gemensamt att meddela de närmare föreskrifter, som, utöver vad den nu föreliggande lagen innehåller, finnas erforderliga för dess tillämpning.

Lagen föreslås skola träda i kraft den 1 januari 1945. Såsom förut nämnts avse utbetalningarna budgetår. Den första utbetalningen bör sålunda avse budgetåret 1944/45.»

Utskottet.

Utskottet finner i likhet med Kungl. Maj:t, att en provisorisk förstärkning av tilläggspensioner och invalidunderstöd bör utgå, intill dess den reformering av folkpensioneringen, varom utredning nu pågår inom socialvårdskommittén, kommer till stånd.

Det nu föreliggande förslaget avser icke att bereda dyrtidskompensation utan att lämna en verklig förbättring av tilläggspensionerna och invalidunderstöden. Vid utarbetandet av förslaget har särskild uppmärksamhet ägnats åt bostadskostnadernas inverkan på folkpensionärernas försörjningsläge. Med hänsyn till det förhållandet, att nämnda kostnader relativt sett äro mer betungande för ensamstående personer än för äkta makar, har förslaget byggts på tankegången att förstärkningen bör utgå med lika stort belopp till varje pensionärshushåll. Denna tankegång har kommit till uttryck i den i 1 § av förslaget upptagna huvudregeln, att förstärkning skall utgå till ogift pensionär med 100 kronor och till gift pensionär med 50 kronor. Därest denna regel vore undantagslös, skulle emellertid i de fall, då endast den ene av makarna åtnjuter tilläggspension, tanken att lika stor förstärkning skall tillkomma varje hushåll icke förverkligas. Berörda förhållande skulle föranleda orättvisa, därest den icke pensionsberättigade maken ej i nämnvärd grad kunde bidra till familjens uppehälle. Av nu angivna skäl och då en individuell prövning av försörjningsförmågan är utesluten i förevarande sammanhang har i förslaget stadgats, att pensionsberättigad make skall erhålla 100 kronor såsom förstärkning, om den andre maken fyllt 60 år och icke för egen del uppbär tilläggspension. Därvid har presumerats, att arbetsförmågan vid 60-årsåldern i allmänhet väsentligt nedgår.

I flera av de motioner som väckts i ärendet har gjorts gällande, att den av Kungl. Maj:t föreslagna förstärkningen vore för knappt tillmätt. Sålunda

har i likalydande motionerna I: 358 och II: 559 hemställts, att den provisoriska förstärkningen till varje tilläggpensionär eller understödstagare måtte årligen utgå med fyra fasta belopp om vardera 35 kronor samt tre belopp, ett vart lika stort som det belopp vederbörande pensionär eller understödstagare uppbär i månaden i grundpension och tilläggpension eller invalidunderstöd, samt att den vars make fyllt sextio år och ej för egen del åtnjuter tilläggpension eller invalidunderstöd, skall erhålla samma förmån för makens räkning. Likalydande motionerna I: 350 och II: 551 innehålla ett yrkande, att ett engångsbelopp av samma storlek som sistnämnda månatliga belopp måtte — jämte den av Kungl. Maj:t föreslagna förmånen — utgå till de personer, som under december 1944 erhålla dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd.

Även i de likalydande motionerna I: 356 och II: 556 har hemställts om förhöjning av de i förslaget angivna förmånerna, dock endast såvitt avser tilläggpensionärer och understödstagare i ortsgrupp 1. Motionärerna förmena, att tilläggpensionärer och understödstagare i nämnda ortsgrupp icke tillbörligt tillgodoses genom förslaget, och yrka därför, att den föreslagna provisoriska förstärkningen för dem fastställs till så högt belopp att tilläggpensionen respektive understödet samt förstärkningen kommer att sammanlagt uppgå till samma belopp som enligt Kungl. Maj:ts förslag skall utgå till tilläggpensionärer och understödstagare i ortsgrupp 2.

Såsom såväl socialvårdskommittén som föredragande departementschefen framhållit måste en provisorisk reform med nödvändighet ske efter synnerligen enkla linjer. En beräkning av vad vederbörande tilläggpensionär eller understödstagare skall åtnjuta i förstärkning måste kunna verkställas på ett så enkelt sätt som möjligt. Redan på denna grund är det otänkbart att införa en sådan bestämmelse som förordats i motionerna I: 356 och II: 556.

Givetvis kan mot Kungl. Maj:ts förslag riktas den invändningen, att de föreslagna beloppen äro av tämligen blygsam storlek. Såsom föredragande departementschefen anfört är förstärkningen emellertid avsedd att tillgodose endast de mest trängande behoven. Enligt utskottets mening måste, innan det nu pågående arbetet med revision av folkpensioneringen slutförts, varsamhet iakttagas, då fråga uppstår om ökning av de förmåner som utgå till folkpensionärer och understödstagare. En ökning av förmånerna får ej ske på sådant sätt, att härigenom olägenhet av något slag kan uppkomma vid den slutliga utformningen av folkpensioneringslagstiftningen. Hänsyn får även tagas till det nuvarande statsfinansiella läget. Ur dessa synpunkter finner utskottet den av Kungl. Maj:t föreslagna förstärkningen vara väl avvägd. Utöver vad nu anförts vill utskottet framhålla, att enligt vad utskottet inhämtat en utbetalning av ytterligare belopp skulle medföra avsevärda olägenheter för postverket utöver de svårigheter som redan utbetalningen av de av Kungl. Maj:t föreslagna förmånerna kommer att föranleda.

Av nu anförda skäl kan utskottet icke tillstyrka de motionsvis framförda yrkanden, som gå ut på en höjning av de av Kungl. Maj:t föreslagna förmånerna.

Såsom framhållits i socialvårdskommitténs framställning och de däröver avgivna remissyttrandena ävensom av föredragande departementschefen medför det fasta tillägg, som föreslås skola utgå oberoende av tilläggs pensions storlek, den olägenheten, att den, som på grund av egen inkomst nått och jämnt utestänges från tilläggs pension, genom förslaget kommer i en avgjort försämrad ställning i förhållande till den, vilken har en något lägre egen inkomst och på grund därav är berättigad till tilläggs pension. Departementschefen framhåller, att införande av regler varigenom berörda olägenhet eliminerades icke kunde ske utan avsevärt dröjsmål med genomförandet av den provisoriska förstärkningen. Det vore emellertid departementschefens avsikt att föreslå, att det uppdroges åt socialvårdskommittén att verkställa utredning rörande möjligheterna att komplettera det nu föreliggande förslaget med bestämmelser, varigenom pensionsförbättringar skulle utgå i sådan utsträckning att pensionärer med egen inkomst icke skulle komma i sämre ekonomisk ställning än pensionärer, vilkas egna inkomster uppginge till lägre belopp. Om sådana möjligheter visade sig förefinnas, borde förslag i ämnet kunna föreläggas nästkommande års riksdag och medel anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår. Utskottet vill framhålla angelägenheten av att förslag av den art som departementschefen sålunda angivit framläggas för riksdagen utan dröjsmål. Däremot finner utskottet det icke erforderligt att såsom i motionerna I: 358 och II: 559 påyrkats göra särskild framställning till Kungl. Maj:t i denna sak.

För att den, vars make ej för egen del åtnjuter tilläggs pension eller invalidunderstöd, skall erhålla förstärkning med 100 kronor har såsom förut anförts uppställts det villkoret, att maken fyllt sextio år. I flera motioner ha anmärkningar riktats mot detta villkor, varvid framhållits, att villkoret ofta kommer att medföra orättvisa resultat. Sålunda har i motionen II: 550 yrkats, att i stället för ifrågavarande åldersbestämme uppställas det villkoret för rätt till det högre beloppet, att makarnas gemensamma inkomster understiga 1 000 kronor om året. I de likalydande motionerna I: 357 och II: 557 har yrkats, att berörda åldersgräns sättes till 55 år. Slutligen har i likalydande motionerna I: 355 och II: 555 hemställts, att bestämmelsen om åldersgräns helt utgår.

Vid uppställandet av åldersgränsen har man utgått från den principen, att förstärkning till makarnas hushåll skall utgå med det högre beloppet, om den icke pensionsberättigade maken ej i nämnvärd grad kan bidra till familjens uppehälle. Att verkställa en individuell prövning av denne makes försörjningsförmåga är dock såsom departementschefen anförte av praktiska skäl icke möjligt i förevarande sammanhang. Av samma skäl är det omöjligt att såsom förordats i motionen II: 550 företaga en beräkning av makarnas inkomster. För att de nu berörda svårigheterna skola undvikas har i förslaget den icke pensionsberättigade makens ålder enbart lagts till grund för bedömande av hans försörjningsförmåga. Härvid har det gällt att finna den åldersgräns, vid vilken arbetsförmågan genomsnittligt sett väsentligt nedgår. Socialvårdskommittén och departementschefen ha ansett denna gräns ligga vid 60 år.

Ur de nu angivna synpunkterna synes det också utskottet som om denna gräns vore att föredraga framför den i motionerna I: 357 och II: 557 förordade gränsen av 55 år. Att i enlighet med yrkandet i motionerna I: 355 och II: 555 helt slopa åldersgränsen synes från förslagets principiella utgångspunkter icke riktigt. En förstärkning med det högre beloppet till ett hushåll, där den ene av makarna kan antagas vara fullt arbetsför, skulle särskilt framstå såsom en orättvisa mot en sådan person, vars arbetsförmåga är nedsatt men som icke uppnått den ålder eller befinner sig i sådant försämrat hälsotillstånd att han har rätt till tilläggspension.

Såsom socialvårdskommittén framhållit är bestämmelsen om åldersgränsen att anse som en konsekvens av den principiella utformningen av det nu föreliggande förslaget. Utskottet vill betona angelägenheten av att införandet av bestämmelsen icke får betraktas såsom ett ställningstagande från statsmakternas sida till frågan om folkpensioneringens framtida anordnande.

I motionen II: 558 har hemställts om sådant tillägg till 1 §, att, därest äkta make uppbär förstärkning med 100 kronor, nämnda belopp skall utgå jämväl efter hans död, även om hans hustru ej uppnått den ålder eller det försämrade hälsotillstånd, då pensionsrätt eller rätt till invalidunderstöd inträder. En sådan bestämmelse, som skulle innebära att inom folkpensioneringens ram infördes rätt till familjepension i vissa fall, skulle strida såväl mot grunderna för vår folkpensionering som mot principerna för den nu föreslagna lagen. Mot den föreslagna bestämmelsen tala även praktiska skäl. Motionen kan därför icke tillstyrkas. Frågan om de nuvarande individuella pensionernas ersättande med familjepension torde komma att prövas under socialvårdskommitténs utredningsarbete.

Såväl socialvårdskommittén som föredragande departementschefen ha behandlat frågan om vilken inverkan förslaget bör ha på de kommunala understöd som utgå i form av fattigvård eller kommunalt pensionstillskott. Kommittén har härutinnan anført, att den provisoriska förstärkningen ej borde leda till en höjning av de kommunalt understödda tilläggspensionärernas försörjningsstandard i sådana kommuner, där nu utgående folkpension tillsammans med fattigvårdsunderstöd eller kommunalt pensionstillskott kunde anses utgöra ett väl avvägt försörjningsbidrag. Departementschefen har yttrat, att stor försiktighet borde iakttagas vid de omprövningar av fattigvårdsunderstöden, som kunde komma att vidtagas i anledning av tillkomsten av provisoriska förbättringar å tilläggspensionerna. Utskottet vill understryka detta uttalande från departementschefens sida. Huvudmotivet för den provisoriska förstärkningen är ju såsom departementschefen anført, att folkpensionärernas standard i alltför många fall är för låg.

Enligt 5 § i förslaget skola kommunerna bidraga till kostnaderna för den provisoriska förstärkningen med belopp motsvarande för ort tillhörande ortsgrupp 1 30,6 %, för ort tillhörande ortsgrupp 2 23,8 % och för ort tillhörande ortsgrupp 3 19,6 % av kommunernas andelar i kostnaderna för tilläggspensioner och invalidunderstöd, vilka utanordnats under det kalenderår, under vilket budgetåret börjar löpa. Landstingen skola bidraga med

belopp, motsvarande 26 % av deras andelar i kostnaderna för tilläggs pensioner och invalidunderstöd, vilka utanordnats under nyssnämnda kalenderår.

I motionen II:554 har nu förmenats, att det icke vore rättvist att kommunernas bidrag utginge enligt olika procentsatser. Kommuner inom ortsgrupp 1 hade nämligen i regel svagare skatteunderlag än kommuner inom de båda övriga ortsgrupperna. Bidragen borde därför utgå enligt samma procentsatser för alla kommuner oberoende av placeringen i olika ortsgrupper. Motionärerna hemställa förty, att kommunernas bidrag skola utgå med belopp motsvarande 20 % av deras andelar i kostnaderna för tilläggs pensioner och invalidunderstöd.

Vad angår landstingens bidragsskyldighet har i likalydande motionerna I: 356 och II: 556 samt i motionen II: 554 hemställts, att den del av kostnaderna som enligt förslaget skall gäldas av landstingen i stället skall betalas av staten.

De i 5 § angivna reglerna om kommunernas och landstingens bidragsskyldighet äro byggda på den principen, att kommunerna och landstingen skola bestrida kostnaderna för förstärkningen efter samma grunder som kostnaderna för tilläggs pensionerna, d. v. s., såvitt angår kommunerna, att deras andel i kostnaden för tilläggs pensionerna skall utgöra, för orter tillhörande ortsgrupp 1 en åttondel, för orter tillhörande ortsgrupp 2 en femtedel och för orter tillhörande ortsgrupp 3 regelmässigt en fjärdedel av tilläggs pensionen, samt vad landstingen angår, att de skola bidraga med en sextondel av kostnaderna för de tilläggs pensioner, som helt eller delvis grunda sig å fastställelse av pensionstillägg före den 1 januari 1937. För att förenkla uträkningarna av kommun- och landstingsandelarna har nu emellertid inom pensionsstyrelsen företagits en undersökning av de provisoriska förstärkningarnas genomsnittliga belopp inom de olika ortsgrupperna uttryckt i procent av tilläggs pensionsbeloppen. Det är dessa procentsatser som finnas angivna i 5 §. Praktiskt sett innebära bestämmelserna i 5 § sålunda, att kommunernas och landstingens bidrag skola utgå efter samma regler som angivas i folkpensioneringslagen.

Med hänsyn till vad nu anförts och då någon anledning icke synes föreligga att beträffande den provisoriska förstärkningen föreskriva andra principer för kommunernas bidragsskyldighet än som angivas i folkpensioneringslagen, finner utskottet någon ändring av Kungl. Maj:ts förslag icke böra vidtagas vad kommunernas bidragsskyldighet angår.

Enligt utskottets mening saknas skäl att befria landstingen från skyldighet att bidraga till kostnaderna för förstärkning av de tilläggs pensioner, som grunda sig å fastställelse av pensionstillägg före den 1 januari 1937. Det synes naturligt, att landstingen åläggas delaktighet i dessa kostnader enligt samma grund som tillämpas beträffande nämnda äldre tilläggs pensioner. Landstingens bidrag till dessa kostnader komma enligt vad utskottet inhämtat att uppgå till omkring 1 200 000 kronor för innevarande budgetår, vilket belopp därefter i likhet med landstingens andel i tilläggs pensionerna kommer att minskas för varje år. Av nu anförda skäl kan utskottet ej tillstyrka de

motionsvis framförda yrkandena, att landstingen icke skola bidra till kostnaden för förstärkningen.

Utöver vad nu anförts föranleder det genom propositionen nr 297 framlagda förslaget ingen erinran från utskottets sida.

I motionerna I: 357 och II: 557 framhålles önskvärdheten av sådan ändring av folkpensioneringslagen att hustru må kunna tillerkännas tilläggspension samtidigt som mannen, även om hon är några år yngre än denne. Motionärerna hemställa, att riksdagen uttalar sin anslutning till principen om mera tillfredsställande bestämmelser om tilläggspension för makar som befinna sig i olika åldrar. Utskottet finner ej skäl att i anledning av detta yrkande göra något annat uttalande än att utskottet förutsätter, att denna fråga blir föremål för prövning vid den slutliga utformningen av folkpensioneringen.

Då utskottet avstyrkt de motionsvis framställda yrkandena om förhöjning av förstärkningen utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, saknas skäl att i anledning av motionerna höja det av Kungl. Maj:t begärda anslaget till statens kostnader för förstärkningen. Utskottet avstyrker därför motionerna I: 351 och II: 552. I övrigt har utskottet intet att erinra i anledning av anslagsberäkningen.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen måtte bifalla propositionen nr 297;

B. att riksdagen måtte till Bidrag till provisorisk förstärkning av tilläggspensioner och invalidunderstöd å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 33 000 000 kronor; samt

C. att motionerna I: 350, I: 351, I: 355—358, II: 550, II: 551, II: 552 samt II: 554—559 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 november 1944.

På sammansatt stats- och andra lagutskotts vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling ha närvarit

från statsutskottet: herrar *Eriksson* i Stockholm, *Bernhard Nilsson*, *Bäckström*, *Bäcklund*, *Pettersson* i Dahl och *Mårtensson*;

från andra lagutskottet: herrar *Norman*, *Hage*, *Hallagård*, fru *Nordgren*, fröken *Hesselgren* och herr *Hagård*.

Reservationer:

1) av herrar *Pettersson* i *Dahl* och *Hallagård*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort ha följande lydelse:

»Utskottet finner i likhet — — — (lika med utskottet) — — — understödstagare i ortsgrupp 2.

Såsom föredragande departementschefen anfört är förstärkningen av folkpensionerna och invalidunderstöden avsedd att tillgodose de mest trängande behoven. Enligt utskottets mening måste givetvis, innan arbetet med en revision av folkpensioneringen slutförts, varsamhet iakttagas, då det blir fråga om att utöka de förmåner, som nu utgå till folkpensionärer och understödstagare. En dylik ökning får ej ske på sådant sätt, att olägenheter uppkomma vid den slutliga utformningen av folkpensioneringslagstiftningen. Hänsyn måste också tagas till det statsfinansiella läget. Men den berättigade invändningen kan dock göras mot Kungl. Maj:ts förslag, att de belopp, med vilka folkpensionerna och invalidunderstöden föreslås utökade, äro av alltför blygsam storlek. Folkpensionärerna torde vara den folkgrupp, som drabbats hårdast av kristidens levnadskostnadsstegringar. Det stora flertalet av dem ha icke inkomst från annat håll utan äro i huvudsak hänvisade att leva på de pensioner de erhålla. Då pensionsbeloppen trots dyrtidstilläggen fortfarande äro blygsamma, äro de nödsakade att leva på gränsen till vad som kan anses vara existensminimum. Som motionsledes påpekats skall förstärkningen bidra till att ge denna befolkningskategori en något drägligare levnadsstandard. Enligt utskottets mening bör därför förstärkningen göras något större än vad Kungl. Maj:t föreslagit.

För att icke ytterligare svårigheter skola uppstå för postverket vid utbetalningen av beloppen vill utskottet föreslå utökning av förstärkningen enligt Kungl. Maj:ts förslag med 35 kronor, vilket motsvarar ett fast dyrtidstillägg.

Med detta må de motionsvis framförda yrkandena anses besvarade.

Såsom framhållits i socialvårdskommitténs — — — (lika med utskottet) — — — regler som angivas i folkpensioneringslagen.

Mot de i 5 § angivna procentsatserna synes sålunda i och för sig intet vara att erinra. Den höjning av den provisoriska förstärkningen som utskottet förordat föranleder emellertid en ändring i procentsatserna. Enligt vad utskottet inhämtat från pensionsstyrelsen böra dessa procentsatser höjas, för ortsgrupp 1 till 43,2, för ortsgrupp 2 till 33,4 och för ortsgrupp 3 till 27,2.

Enligt utskottets mening böra landstingen befrias från skyldighet att bidra till kostnaderna för förstärkningen av tilläggspensioner och invalidunderstöd.

De av utskottet förordade ändringarna föranleda vissa följdändringar i lagförslaget i övrigt.

Utöver var nu anförts — — — (lika med utskottet) — — — slutliga utformningen av folkpensioneringen.

De ändringar i förslaget, som utskottet förordat, synas böra föranleda en

höjning av anslaget till statens kostnader från föreslagna 33 miljoner till 48 miljoner kronor.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen med förklarande, att det genom propositionen nr 297 framlagda lagförslaget icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande

Förslag

till

Lag

om provisorisk förstärkning av tilläggspensioner och invalidunderstöd.

Häriigenom förordnas som följer.

1 §.

Till den, vilken åtnjuter folkpension, vari ingår tilläggspension, eller invalidunderstöd, skall såsom provisorisk förstärkning av tilläggspensionen eller understödet utgå följande belopp, räknat för budgetår, nämligen

till ogift person ävensom till den, vars make fyllt 60 år och	
ej för egen del åtnjuter tilläggspension eller invalid-	
understöd	135 kronor samt
till annan pensions- eller understödstagare	85 » .

Provisorisk förstärkning — — — (lika med Kungl. Maj:ts förslag) — — — nämnda belopp.

2 §.

(Lika med Kungl. Maj:ts förslag.)

3 §.

Bestämmandet av — — — (lika med Kungl. Maj:ts förslag) — — — tidigast utbetalas.

Har den som är gift efter den i första stycket angivna tidpunkten kommit i åtnjutande av pension eller understöd, som berättigar till förstärkning för budgetåret, skall sådan förstärkning utgå med 35 kronor, där pensions- eller understödstagarens make för samma budgetår är berättigad till förstärkning med det högre av de i 1 § angivna beloppen.

4 §.

(Lika med Kungl. Maj:ts förslag.)

5 §.

Till kostnaderna för den provisoriska förstärkningen bidraga för varje budgetår kommuner med belopp motsvarande för ort tillhörande ortsgrupp 1

43,2 procent, för ort tillhörande ortsgrupp 2 33,4 procent och för ort tillhörande ortsgrupp 3 27,2 procent av deras jämlikt 13 § lagen den 28 juni 1935 om folkpensionering beräknade andelar i kostnaderna för tilläggs pensioner och invalidunderstöd, vilka utanordnats under det kalenderår, under vilket budgetåret börjar löpa.

Aterstående kostnad bestrides av staten.

6 §.

(Lika med Kungl. Maj:ts förslag.)

Denna lag — — — (lika med Kungl. Maj:ts förslag) — — — budgetåret 1944/45.

B. att riksdagen måtte till Bidrag till provisorisk förstärkning av tilläggs pensioner och invalidunderstöd å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 48 000 000 kronor; samt

C. att motionerna I: 350, I: 351, I: 356, I: 358, II: 551, II: 552, II: 554, II: 556 och II: 559, i den mån de icke besvarats genom vad utskottet under A. och B. anført, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd; samt

D. att motionerna I: 355, I: 357, II: 550, II: 555, II: 557 och II: 558 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.»

2) av herrar *Norman, Eriksson* i Stockholm, *Bäcklund, Mårtensson, Hage* och fru *Nordgren*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

»Utskottet finner i likhet — — — (lika med utskottet) — — — förordats i motionerna I: 356 och II: 556.

Givetvis kan mot Kungl. Maj:ts förslag riktas den invändningen, att de föreslagna beloppen äro av tämligen blygsam storlek. Såsom föredragande departementschefen anført är förstärkningen emellertid avsedd att tillgodose endast de mest trängande behoven. Enligt utskottets mening måste, innan det nu pågående arbetet med revision av folkpensioneringen slutförts, varsamhet iakttagas, då fråga uppstår om ökning av de förmåner som utgå till folkpensionärer och understödstagare, så att olägenhet ej uppkommer vid den slutliga utformningen av folkpensioneringslagstiftningen. Det synes dock utskottet som om en mindre utökning av de i förslaget angivna förmånerna skulle kunna ske utan att därigenom nämnda utredningsarbete föregrepes. Ur angivna synpunkt torde det vara mindre lämpligt att höja de i 1 § upptagna beloppen. Däremot synes det som om motionerna I: 350 och II: 551 pekade på en godtagbar lösning av nu förevarande spörsmål. En förstärkning med det belopp Kungl. Maj:t föreslagit jämte ett tillägg motsvarande folkpensio-

nens belopp för en månad torde icke behöva medföra någon risk för att de sammanlagda förmåner, som pensionären erhåller, komma att överskrida vad han kan få efter reformeringen av folkpensioneringslagstiftningen. Ifrågavarande procentuella tillägg bör sålunda utgå icke såsom motionärerna föreslagit som ett engångsbelopp för innevarande budgetår utan i likhet med de föreslagna fasta beloppen så länge den provisoriska lagen kommer att gälla.

Stadgande om det procentuella tillägget bör lämpligen inarbetas i 1 § i lagförslaget.

Såsom framhållits i socialvårdskommitténs — — — (lika med utskottet) — — — i alltför många fall är för låg.

De belopp Kungl. Maj:t föreslagit såsom förstärkning skola enligt 4 § utbetalas å den tid och i den ordning Konungen bestämmer. Samma regel bör givetvis gälla även i fråga om det av utskottet förordade procentuella tillägget. Av praktiska skäl torde det vara mycket svårt att såsom föreslagits i motionerna I: 350 och II: 551 för innevarande budgetår utbetala detta tillägg redan i december i år. Hinder av dylika skäl synas dock icke föreligga för en utbetalning av tillägget i januari 1945. Utskottet vill betona angelägenheten av att utbetalningen såvitt möjligt äger rum nämnda månad.

Enligt 5 § i förslaget — — — (lika med utskottet) — — — regler som angivas i folkpensioneringslagen.

Med hänsyn till vad nu anförts och då någon anledning icke synes föreligga att beträffande den provisoriska förstärkningen föreskriva andra principer för kommunernas bidragsskyldighet än som angivas i folkpensioneringslagen, finner utskottet vad i motionen II: 554 anförts icke böra föranleda någon ändring av Kungl. Maj:ts förslag vad kommunernas bidragsskyldighet angår. Emellertid medför den ytterligare förstärkning, som utskottet ovan förordat, en höjning av dessa procentsatser till i ortsgrupp 1 38,9, i ortsgrupp 2 32,1 och i ortsgrupp 3 28 %.

Enligt utskottets mening saknas skäl att befria landstingen från skyldighet att bidraga till kostnaderna för förstärkning av de tilläggs pensioner, som grunda sig å fastställelse av pensionstillägg före den 1 januari 1937. Det synes naturligt, att landstingen åläggas delaktighet i dessa kostnader enligt samma grund som tillämpas beträffande nämnda äldre tilläggs pensioner. Landstingens bidrag till dessa kostnader komma enligt vad utskottet inhämtat med den utökning av förstärkningen som utskottet förordat att uppgå till omkring 1 600 000 kronor för innevarande budgetår, vilket belopp därefter i likhet med landstingens andel i tilläggs pensionerna kommer att minskas för varje år. Av nu anförda skäl kan utskottet ej tillstyrka de motionsvis framförda yrkandena, att landstingen icke skola bidraga till kostnaden för förstärkningen.

Den av utskottet förordade utökningen av förstärkningen föranleder en höjning av landstingens bidragsskyldighet till 34,3 % av deras kostnader för tilläggs pensioner och invalidunderstöd.

I övrigt medför den av utskottet förordade ändringen av 1 § i förslaget

vissa följdändringar i förslaget i övrigt ävensom en jämkning av rubriken. Någon närmare motivering till ändringarna synes icke erforderlig.

Utöver vad nu anförts — — — (lika med utskottet) — — — den slutliga utformningen av folkpensioneringen.

Den av utskottet ovan förordade utökningen av de i lagförslaget angivna förmånerna synes böra föranleda en höjning av anslaget till statens kostnader för den provisoriska förstärkningen för innevarande budgetår med 11 miljoner kronor.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen med förklarande, att det genom propositionen nr 297 framlagda lagförslaget icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande

Förslag

till

Lag

om provisoriska förstärkningar av tilläggs pensioner och invalidunderstöd.

Häri genom förordnas som följer.

1 §.

Till den, vilken åtnjuter folkpension, vari ingår tilläggs pension, eller invalidunderstöd, skola såsom provisoriska förstärkningar av tilläggs pensionen eller understödet för varje budgetår utgå

a) ett belopp, utgörande för ogift person ävensom för den vars make fyllt 60 år och ej för egen del åtnjuter tilläggs pension eller invalidunderstöd 100 kronor samt för annan pensions- eller understödstagare 50 kronor;

b) ett belopp motsvarande folkpensionens eller invalidunderstödet belopp för en månad.

Provisorisk förstärkning — — — (lika med Kungl. Maj:ts förslag) — — — nämnda belopp.

2 §.

Vid bedömande huruvida rätt till förstärkning föreligger skall avseende fästas allenast vid om tilläggs pension eller invalidunderstöd utgår för den månad, varunder förstärkning i allmänhet må tidigast utbetalas.

Förstärkning skall — — — (lika med Kungl. Maj:ts förslag) — — — hela budgetåret.

3 §.

Bestämmandet av med vilketdera av de i 1 § under a) angivna belopp förstärkning skall utgå skall ske med hänsyn till förhållandena den 15 i andra månaden före den, under vilken förstärkningen i allmänhet må tidigast utbetalas.

Har den som är gift efter den i första stycket angivna tidpunkten kommit i åtnjutande av pension eller understöd, som skulle berättiga till sådan förstärkning under budgetåret, som avses i 1 § under a), skall dylik förstärkning dock icke utgå, där pensions- eller understödstagarens make för samma budgetår är berättigad till förstärkning med det högre av de i 1 § under a) angivna beloppen.

4 §.

Provisorisk förstärkning — — — (lika med Kungl. Maj:ts förslag) — — —
Konungen bestämmer.

5 §.

Till kostnaderna för provisoriska förstärkningar bidraga för varje budgetår

kommuner med belopp motsvarande för ort tillhörande ortsgrupp 1 38,9 procent, för ort tillhörande ortsgrupp 2 32,1 procent och för ort tillhörande ortsgrupp 3 28 procent av deras andelar i kostnaderna för tilläggspensioner och invalidunderstöd, vilka utanordnats under det kalenderår, under vilket budgetåret börjar löpa, samt

landsting med belopp motsvarande 34,3 procent av deras andelar i kostnaderna för tilläggspensioner och invalidunderstöd, vilka utanordnats under nyssnämnda kalenderår.

Återstående kostnad bestrides av staten.

6 §.

Bestämmelserna i lagen om folkpensionering skola, där ej annat följer av vad ovan sägs, i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet beträffande provisorisk förstärkning som avses i denna lag; dock äger Konungen uppdraga åt pensionsstyrelsen eller med avseende å fall, som beröra även postverket, åt pensionsstyrelsen och generalpoststyrelsen gemensamt att meddela de närmare föreskrifter, som, utöver vad denna lag innehåller, finnas erforderliga för lagens tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945. Utbetalningar av provisoriska förstärkningar avseende hela budgetåret 1944/45 skola ske före utgången av nämnda budgetår.

B. att riksdagen måtte till Bidrag till provisoriska förstärkningar av tilläggspensioner och invalidunderstöd å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 44 000 000 kronor;

C. att motionerna I: 350, I: 351, II: 551 och II: 552 måtte anses besvarade genom vad utskottet under A. och B. anfört;

D. att motionerna I: 358 och II: 559, i den mån de icke besvarats genom vad utskottet under A. anfört, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd; samt

E. att motionerna I: 355—357, II: 550 och II: 554—558 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.»

Särskilt yttrande

av herrar *Bäcklund* och *Hage*, vilka anförde: »Inom utskottet ha vi yrkat, att den andel i kostnaderna för förstärkning av tilläggspensioner och invalidunderstöd, som enligt förslaget skall gäldas av landstingen, i stället skall betalas av staten.»
